

KARNE!

ÇOCUKLARIMIZA KARNE DÖNEMİNDE NASIL DAVRANMALIYIZ?

Yarıyıl tatili bugün başlıyor ve çocuklar karnelerini aldı. Karneyle birlikte çocuklar sevinç, mutluluk, hü- zün, kaygı ve bazen öfke duygusunu birlikte yaşıyor. Karne sadece çocuğun başarısının değil, aynı zaman- da anne baba ve öğretmen tutumlarının da bir göstergesi olduğunu unutmamalıyız.

Öğrencinin dönem içindeki başarısının ve gayretinin göstergesi olarak kullanılan notlar bazen gereğinden fazla önemsenebilir. Öğrenci daha iyi not alamadığı için suçlanabilir. Ailenin yaptığı baskı sonucunda öğ- rencinin kendine olan güveni sar- notları önemsemediği fikrine kapıla- dabilir. Aslında öğrenci ailesinin duyar. Unutmamalıyız.

Karne kâbusu yüzünden her yıl- cuklarda çeşitli ruhsal bozukluk- mizde, ebeveynlerin iyi veya kötü karşı dozu ayarlanmış ve çocuğu- iletişim sağlamaları önem arz edi- yeteneğini değerlendirmede nihai

notlarını çok fazla ciddiye alarak çocuğu yargılamak, incitmek, dövmek, cezalandırmak onda tamiri müm- kün olmayan yaralar açabilir. Oysa on beş gün sürecek olan bu tatilde çocuğunuzun dinlenip eğlenmeye, zayıf derslerini görüp kendini toparlamaya ihtiyacı var. Onun daha keyifli ve verimli bir tatil geçirmesini sağlamak ise sizin elinizde. İster kırık notlarla dolu bir karne, isterse yıldızlı pek iyilerle dolu bir karne getirsin, anne baba olarak ona sevgi ve şefkatinizi göstermeye devam etmelisiniz.

- ◆ Karnesiyle ilgili düşünce ve duygularınızı onun kişiliğini incitmeden net bir şekilde anlatın.
- ◆ Çocuklarınızı kişiliklerine yönelik eleştirilerden kaçının. Eleştirilerin davranışına yönelik olması her zaman daha olumlu sonuçlar verir.
- ◆ Otoriter ya da aşırı koruyucu anne-baba tutumlarından ziyade güven verici, destekleyici ve hoşgörü- lü bir şekilde çocuklarınıza yaklaşın. Her davranışınızla onlara model olduğunuzu unutmayın.
- ◆ Onu küçük düşürmeyin, başkaları ile kıyaslamayın.
- ◆ Bağırma dövme gibi davranışlardan kaçının.
- ◆ Eğitimi konusunda ona yapılan aşırı baskının özgüvenini zedeleyeceğini unutmayın.
- ◆ Çocuğunuzu suçlamayın. Başarısızlıklarını yermek yerine başarılarını ödüllendirin.
- ◆ Önemli olay şeyin not değil, gayret olduğunu ona hissettirin.

ÇOCUKLARIMIZ TATİLİ NASIL DEĞERLENDİRMELİ?

Çocuğunuzun okulun ikinci dönemine gerçekten tatil yapmış ve dinlenmiş olarak girmesi için şu önerileri bilip uygulamak yararlı olacaktır:

Onu motive edici şeyler yapın

Çocuğunuz bugün elinde başarılı bir karne de getirse, kırk notlarla dolu karneyi çekinerek size uzatsa da, onu kucaklayın ve sevginizi gösterin. İyi karneye hediye verdiğiniz gibi kötü karneye de teselli hediyesi verin. Bu hediyein derslere olan motive gücünün, surat asıp onu azarlamaktan daha etkili olduğunu ikinci dönem göreceksiniz.

Çocuğunuza asla bağırmanın

Kötü karne getiren çocuğunuza asla bağırmanın, suçlamayın. Onu tehdit etmekten, eleştirip emir vermekten ve ona lakap takmaktan kaçının. Bağırma, dövme ve cezalandırma gibi onur kırıcı davranışlardan kesinlikle uzak durun. Birçok insanın yaptığı hataların en başında gelen kıyaslama yönteminden yapmayın. Arkadaşının karnesinin başarılı olduğunu söyleyip çocuğunuzun arkadaşıyla kıyaslamak, aşağılayarak onunla alay etmek son derece yanlış bir davranıştır. Bunun yerine anlayışla yaklaşın onunla arkadaş gibi konuşarak üzülmemesi gerektiğini ve ikinci dönem düzeltme fırsatının zaten olduğunu söyleyin. Başarısız olduğu dersleri nasıl düzeltileceği noktasında çözüm üretin ve bunu birlikte yapın.

Ders çalışması için zorlamayın

Çocuğunuzun tatilde ders çalışması için zorlamayın. Oyun, eğlence, dinlenme haklarına saygı gösterin ve buna yönelik planlar yapın. Sinema, tiyatro, şehir gezisi, hayvanat bahçesi, yürüyüş, piknik gibi çocuğunuzun hoşuna gidecek faaliyetleri birlikte gerçekleştirin.

Alternatif faaliyet alanları bulun

Ne de olsa tatil diye vaktini boşa harcayan çocuklarınızın zamanını düzene koyun. Aksi takdirde ikinci dönem başlangıcında okula uyum sağlamakta zorlanacaktır. Televizyonu çok izlemesine, bilgisayarda saatlerce oyun oynamasına ve internette vakit geçirmesine izin vermeyin. Bunlar yerine alternatif şeyler bulun, hoşuna gidebilecek kitaplar hediye edin ve onları okumalarını sağlayın.

Deneyler yapabilirsiniz

Kış ayı dolayısıyla dışarı çıkmanın mümkün olmadığı kötü hava şartlarında evde vakit geçirebilecek el becerileri ve deneyler gerçekleştirebilirsiniz. Çocuğunuzla birlikte evdeki kullanılmış düğme, konserve kutusu, boncuk, ilaç kutuları gibi malzemelerden el becerileri yapabilirsiniz. Çocuğunuzun okulda öğrendiği veya sizin bildiğiniz fen bilgisi deneylerini yapmak da onun oldukça hoşuna gidecektir.

Onun sağlığına dikkat edin

Daha serbest bir hayat düzenine geçen çocuğunuzun sağlığına dikkat ediniz. Oyun oynarken terleyip hasta olmamasına, yemek düzenini bozmamasına özen gösteriniz.

Ona güvendiğinizi hissettirin

Çocuğunuzun başarısız olduğu durumlarda da sevdiğinizi göstermek ve ona güvendiğinizi hissettirmek onu motive edecek ve sizden aldığı güçle kısa zamanda başarıyı yakalayacaktır. Yeter ki çocuğunuzla aynı dili konuşmaya özen gösterin.

Başarısızlık nedenlerini araştırın

Okulda başarısız olan çocuğun tatil döneminde, ders çalıştırmaktan çok neden başarısız olduğunun değerlendirmesinin yapılması, nedenleri ve çözüm yollarının bulunması gerekir.

ÇOCUKLARIN BAŞARISIZLIĞININ NEDENLERİ NELERDİR?

Başarısızlığa yol açan nedenleri birlikte belirlemeye çalışın.

Başarısızlığın kökeninde aile hayatının düzensizliği, TV izleme, anne-baba geçimsizliği bulunabildiği gibi, okul hayatı, fizyolojik rahatsızlıklar, zihni kapasite ya da duygusal sorunlar olabilir.

Çocuğun karnesindeki notlarının düşük olmasında babanın evden uzakta olması veya babanın ilgisizliği büyük önem taşımaktadır. Çocuk-anne ilişkisi bir zaman sonra duyarsız hale gelmektedir. Bu noktada baba otoritesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak baba otoritesi azarlayan değil, destekleyen olmalıdır. Yani babanın ilgisi ve kontrolü çok önemlidir.

Çocuğunuzda öğrenme bozukluğu ya da dikkat eksikliği gibi bir problem olabilir. Bu durum çocuğun dersi dinle-

mesini ve ders çalışmasını engelleyecek ya da azaltacaktır.

Kendiyle barışık ve kendine güvenen çocukların karnele-ri, genellikle öğretmeni ve aileyi mutlu eder. Bu çocukların anne-babalarının, çocukların kapasitelerini zorlamadıkları ancak desteledikleri, küçük yaşlardan itibaren çocuklarına sorumluluklar vermeye başladıkları, aile içi huzursuzlukların çok fazla yaşanmadığı, notlar düştüğü zaman çocuğu azarlamak yerine iletişim kurmayı seçtikleri ve çocuklarına nitelikli zaman ayırdıkları gözlenmektedir.

Okul dersleriyle ilgili hafif tekrarlar yapalım

Tatil süresince iyi olmayan derslerini tekrar etmesi, açıklarını kapatması için onu teşvik edin. Dinlenme ve yeni eğitim-öğretim dönemine zihinsel hazırlık olan bu dönemde hafif tekrarlarla derslerden kopmaması sağlanabilir. Fakat çocuk aşırı ders çalış baskısı ile bunaltılmamalıdır. Tatilde sağlıklı dinlenebilmesi için ortam hazırlanmalıdır.

Çocuğumuzu tehdit etmeyelim

Çocukları ikinci döneme motive etmek için kaygı ve tehdit yolu kullanılmamalıdır. "Sen bu kadar çalışmayla 2. dönem de başarılı olamazsın..." türündeki ifadeler kaygıyı artırır, çocuğun özgüvenini azaltır.

Nitelikli beraberlik geçirin

Tatiller anne-babalar için çocukları ile birlikte olmaya öncelik verebilecekleri ve birbirlerini daha iyi tanımak, anlamak ve birbirlerinin arkadaşlığından zevk almak için değerlendirebilecekleri bir fırsat olabilir. Çocuklarınız ile nitelikli beraberlikler geçirin. Çocuklarınızın bol bol ev dışına çıkması ve açık havada vakit geçirmesini sağlayın.

Etkinliklere yer veriniz

Tatilde çocuğun yetenek, zekâ ve becerilerini geliştirecek etkinliklerin yapılmasına önem verilmelidir. Çocuğun kavram birikiminin zenginleştirilmesi amacıyla dergi, karikatür, bulmaca ve scrabble (kelime oyunu) gibi oyunlardan yararlanılmalıdır. Bu tür etkinlikler ebeveynle çocuğu birbirine yaklaştırmakta da son derece etkilidir.

Çocuğunuzun kendine has yeteneklerini ortaya çıkartmasında ona yardımcı olun. Herkes akademik olarak

başarılı olmayabilir. Herkesin matematik dersi iyi olmayabilir. Ama dünyada yeteneksiz insan mevcut değildir. Önemli olan yeteneklerin keşfedilmesidir bunun için de sabır gereklidir. Her çocuk bir tomurcuktur ve vakti geldiğinde açıp gül olacaktır.

Kapasitesine uygun olmayan beklentilerinden kaçının. Kendi kapasitesine uygun hedefler belirlemesini sağlayın.

Mükemmeliyetçi olup, kendisini mutsuz hissetmesi yerine başarılarından dolayı şükredip azmetmesini sağlayın.

Tatili daha verimli ve mutlu bir şekilde geçirmesini sağlayın.

Ders başarısı arttırmak için birlikte çözüm yolları üretin.

Tatilde özellikle kitap okuması konusunda onu teşvik edin.

Problemler çözümleri üretir. Kırık not aldı diye her şey bitmiş değildir. Başarısızlık biraz hareketi getirmelidir.

SORULAR/CEVAPLAR

Çocuğumun karnesinde kırık notlar var. Ona nasıl davranmalıyım? Üzüntümü belli etmeli miyim?

Çocuğunuzun yeteneğini ders notlarına göre değerlendirip, onu suçlamak yanlış bir davranıştır. Kızıp bağırarak, tehdit etmek, aşağılamak asla çözüm değildir.

Bilâkis çocukta yeni sorunlar ortaya çıkarır. Realist yaklaşın ve üzüntüden çok ona güvendiğinizi hissettirin. Çocuğunuzun karakter yapısına uygun motive edici faaliyetler yapın.

Tatilde çocuğa ders çalıştırmalı mıyım? Eğer çalışacaksa bunun dozu ne olmalıdır?

Çocuğu fazla sıkmak ve hak ettiği bir tatili görmezlikten gelmek yanlış bir davranıştır. Ama onu fazla serbest bırakıp tembelleğe de alıştırmamak gerekir. Başarısız dersleriyle ilgili, sıkıcı olmayan ve sizin de katılacağınız bir çalışma programını uygulayabilirsiniz. Eğer çalışmak istemiyorsa zorlamamalısınız.

Bütün ders notları yüksek olan çocuğuma istediği hediye almam doğru mu?

Çocuğunuz başarılı olduğu için onu motive edecek hediyeler almanız yerinde bir davranıştır. Ama maddi gücünüzü aşan hediyeler almanız gerekmiyor. Sizinle sene başında karne hediyesi için pazarlık yapan çocuğunuzun iyi notlar alması öncelikli bir hedef haline gelmemeli, hediye için ders çalışır pozisyonda olmamalıdır. Büyük ve pahalı hediyelerle çocuğu şımartmaktan da uzak durmak gerekir.

Komşu çocuğunun başarısını, kendi çocuğuma örnek olarak göstermem doğru bir davranış mıdır?

Her çocuk kendi kişisel ve ruhsal yapısıyla ayrı bir dünyadır. Onu küçümseyerek başkasıyla karşılaştırmak çocuğunuzun değersiz görünmesi ve dünyasını hafife almak anlamına gelir. Başarılı

insanlara gıpta etmekten çok nefret ve düşmanlık duyguları besler. Bu tür karşılaştırmalardan kesinlikle kaçınmak gerekir.

Çocuğuma tatilde okutmam için ne tür kitaplar tavsiye edebilirsiniz?

Çocuğun yaş ve ilgisine göre özellikle Milli Eğitim Bakanlığının tavsiye ettiği 100 temel eserin yanında edebiyat, roman, hikâye, masal ve okumaktan zevk alıyorsa bilimsel kitaplar alabilirsiniz.

Başarısızlık cezalandırılmalı mı, başarılıya ödül verilmeli mi?

Başarıya ödül verilebilir. Bu ödül çok sembolik ya da duygusal temelli olursa daha iyi olacaktır. Maddi ödülleri kullanmak ve pahalı ödüller almak yerine 'aferin', 'seninle gurur duyuyorum', 'tebrik ederim' gibi sözler faydalıdır. Ödüllendirmede aşırıya kaçılması ödülün değerini azaltacaktır. Bir süre sonra öğrenci ödüle ulaşmak için başlangıçtaki heyecanı duymayacaktır. Cezalandırma da önermiyoruz. Sevdiği aktivitelere küçük sınırlılık getirme işe yarayabilir. Ancak sert cezalandırmalar çocuk ile ailenin arasının açılmasına neden olabilir. Dengeli bir ödül-ceza sistemi ideal olacaktır.

Kardeşlerden birinin karnesi iyi, diğerinin kötüyse ailenin tavrı ne olmalı?

Genel olarak aile içerisinde günlük başarılar veya başarısızlıklar çok abartılmamalıdır. Yaşam bir yolculuk ve bu yolculukta bazen başarılı bazen başarısız olunabilir. Çocuklara bunu öğretmenin belki de tam sırası... Başarısızlığı dünyanın sonu gibi yorumlamak gereksizdir. Başarılı olanı tebrik edin, başarısı düşük olan kardeşe ise, gelecekte başarılı olabileceği yönünde konuşmalar yaparak moralini bozmaması gerektiğini anlatın. Abartılı tepkilerden kaçının. Kardeşleri birbiriyle kıyaslamak kesinlikle büyük hatadır.

Çalışan anne-babalar, çocuklarının okul başarısı düşükse onlara nasıl sahip çıkmalı? Nelere özen göstermeli?

Çalışan anneler çocuklarıyla yeterince ilgilenemedikleri için, zaman zaman suçluluk duygusu yaşayabilirler.

Oysa bazı ev kadınları çocuklarıyla daha az ilgileniyor bile olabilir. Önemli olan çocukla geçirilen zamanın kalitesidir. Aile içinde bir zayıf karne toplantısı yapılarak bu sonucun ortaya çıkma nedenleri araştırılabilir. Kişiler üzerinde değil; sonuç üzerinde konuşmaya çalışarak, olayın kişiselleşmesi önlenmelidir. Sorgulama ve suçlama hatalarına düşmeden çözüme yönelik seçenekler konuşulabilir. Anne-baba da kendisini değerlendirmeli. Böyle bir davranış çocuğun kendisini reddedilmiş hissetmeden konuşmasına ve sorumluluğu kendi üzerine almasına katkıda bulunabilir.

Bir önceki yıl başarılı, bu yıl başarısız olan çocuk için ne yapmalı?

Çocuklar, özellikle ergenlik dönemi içerisinde hızlı değişen duygusal çalkantılar yaşarlar. Anne-baba, çocuğu ile konuşarak sorunun kaynağını belirlemeye çalışmalıdır. Aile ile çocuk arasındaki iletişim çatışmalı hale gelmişse, bir uzmandan yardım almakta fayda var. Öğrenci başarılı olmak istemesine karşın bir türlü istediği başarıyı elde edemiyorsa, bu durumdan sıkıntı duyuyorsa psikoloğa giderek yardım almak yararlı olur. Bazen öğrencinin farkında olmadığı bir sorunu olabiliyor. Takıntılar, depresyon, sosyal fobi gibi sorunlar öğrencinin başarısını önemli ölçüde engelleyebilir.

Tatilde dinlensin mi ders mi çalışsın?

Tatil formatından uzaklaşmamakta fayda var. Çünkü dinlenmek her öğrencinin hakkıdır. Ancak bir plan dâhilinde zayıf olan derslere çalışmayı da sürdürmek faydalı olacaktır. Tatilin ilk günleri bolca dinlenmek, sonraki günlerde ise bir süre ders çalıştıktan sonra dinlenmek ve eğlenmek en ideali olacaktır.

ERZİNCAN RAM